

Sosyal Bilimler- Din İlişkisi

*¹İbrahim Hatipoğlu

*¹Yüksek Öğretim Kurulu, Türkiye

Geliş Tarihi: 2016-12-01 Kabul Tarihi: 2017-05-15

Social sciences-religion relation

*¹İbrahim Hatipoğlu

*¹Higher Education Board, Turkey

Received date: 2016-12-01 Accepted date: 2017-05-15

E'üzü billâhi mine'ş-şeytânirracîm,
 Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm, Elhamdü lillâhi
 Rabbi'l-âlemîn, es-Salâtü ve's-selâmü 'alâ Rasûlinâ
 Muhammedin ve 'alâ âlihî ve sahbihî ecmaîn...

Çok değerli Vâlim, Kıymetli Rektörüm,
 Çok Kıymetli Rektör Yardımcılarımız,
 Dekanlarımız, Kıymetli Meslektaşlarım, Sevgili
 Öğrenciler, Çok Kıymetli Konuklar ve Değerli Basın
 Mensupları!

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bu
 toplantının ülkemiz adına, şehrimiz adına,
 üniversitemiz adına hepimize hayırlar getirmesini
 Yüce Mevlâ'dan niyaz ediyorum.

Yükseköğretim Kurulu'ndaki yoğunluğa
 rağmen, fırsat buldukça İlahiyat/İslâmî İlimler
 fakültelerimizin anabilim dallarının koordinasyon
 toplantılarına katılmaya çalışıyorum. Bu yıl
 Karabük'te gerçekleştirilen Tasavvuf Anabilim Dalı
 Koordinasyon Toplantısı'na Sayın Rektörüm ve
 İlahiyat Fakültesi Dekanımız davet etti. Katılmak ve
 bürokrasinin içinden biraz da ilmî ve irfânî
 meselelerin müzâkere edildiği meclislere yakın
 olmak, ilim ve irfandan nasıpdâr olmak istedim. O
 yüzden huzurlarınızdayım. Ben de bütün
 dinleyicileri kardeşlerimiz gibi burada yapılacak
 olan sunumlardan istifade etmeye çalışacağım.

“Türkiye’de İslâmî ilimlerin eğitimi; İslâmî
 ilimler fakültelerinde ilahiyat fakültelerinde onların
 elinde gerçekleştirilmek üzere yürütülmekte olan
 eğitim esas itibari ile hangi çerçevede, hangi
 maksada matuf olarak yürütülmelidir” sorusunun
 gündeme alınması istirhamı ile değerlendirmelerimi
 arz ediyorum. Tasavvuf ve Sosyoloji ilimlerinin
 ilişkisi bağlamında tamamen gündelik ihtiyaçlardan
 doğan, toplumumuzun beklentilerini karşılamak
 üzere yapılan hazırlıklara ilave olarak bu gündemin
 de burada müzakere edilmesi gerektiği
 kanaatindeyim. Muhtelif vesilelerle daha önce
 yapılmış koordinasyon toplantılarında da bu hususa
 işaret etmiştim. Türkiye’de İlahiyat/İslâmî İlimler

fakültelerinin dışında, İslâmî eğitimin
 gerçekleştirileceği, dindar neslin yetiştirileceği, daha
 açık bir ifadeyle İslâm âlimi yetiştirmenin mümkün
 olduğu bir başka mekân, bir başka kurum maalesef
 yoktur. O yüzden bugünkü ilahiyat fakültelerinde
 hizmet veren hocalarımız geleceğin İslâm âlimini
 yetiştirme sorumluluğu olan kişiler olduğu gibi,
 bugün için o hocalarımızdan ders alan, eğitim
 sürecinin içerisinde olan öğrenci kardeşlerimiz de
 gelecek onlu yılların İslâm âlimleridirler.

Esas itibari ile öğrenciler olarak
 konumumuzu, konuşlandığımız yeri, fakülteyi
 bitirip diploma sahibi olup bir yerde meslek icra
 etmek üzere gelmiş genç nesiller olarak tespit
 etmemeliyiz. Aksine, ciddi bir yönlendirme ve
 çabanın ardından mezuniyet sonrasında geleceğin
 İslâm âlimi olma düşüncesindeki insanlar olarak
 fakültelerimizi tamamlamamız gerekiyor.

Çalıştay bağlamında, tasavvuf-sosyoloji
 ilişkileri söz konusu olduğunda; özellikle sosyal
 bilimlerle dinî ilimlerin ya da özeldede tasavvufun
 irtibat noktasını akademik perspektiften tartışmak,
 bu konuda akademik bir ürün koymak gibi bir
 hedefin yanında, toplumla kucaklaşmamızı,
 buluşmamızı, kaynaşmamızı ve bu toplumun irfânî
 geleneğini keşfetmemizi, ortaya çıkarmamızı,
 gününbirlik algılardan kadim tefekkür geleneğine
 gençlerimizi toplumumuzu insanlarımızı
 irtibatlandırmayı sağlayıcı bir çaba ve sürecin
 içerisinde olmamız gerektiğini vurgulamak
 istiyorum. Dolayısıyla, toplantının konusunu son
 derece yerinde ve isabetli buluyorum. Hedef itibari
 ile akademik hedeflerimizden asla vazgeçmeden
 taviz vermeden değer kaybına uğratmadan, asıl
 fonksiyonumuz olan kendimizi ıslah ve
 cemiyetimizi ıslah mesuliyetimiz üzerinde
 yoğunlaşmamız gerektiğini düşünüyorum. Esas
 itibari ile, Dekanımız Hür Mahmut Hocamın ifade
 ettiği üzere, tasavvuf öncelikle insanın kendini ıslah,
 eş zamanlı olarak yaşadığı toplumu ıslah maksadına
 matuf çalışmalar yürüttüğüne göre bugünün

ifadesiyle sosyal bilimlerin ve irfânî ilimlerin aynı maksada matuf çalışmalar yürütmesinin son derece yerinde olacağını ve böyle bir yöntemin toplumumuzun beklentilerini karşılama itibarıyla de yerinde olacağını düşünüyorum.

İlahiyat/İslâmî İlimler fakültelerimiz ve bu fakültelerde tedrise katkı veren hocalarımız bu soruyu ya da bu gündemi ne kadar hayatlarının merkezine alırlarsa toplumla kaynaşmamız kucaklaşmamız ve toplumun derdine derman olmamız o kadar mümkün olacaktır. Bundan ne kadar uzaklaşırsak toplumdaki o kadar uzaklaşma tehlikemiz söz konusudur. O yüzden özellikle akademide tasavvuf meselesini çalışma hayatının merkezine oturtmuş siz değerli kardeşlerimiz için İslâm âlimi ya da ehli tasavvuf, gönül erleri gibi tabirlerin esas itibarıyla Anadolu toprağının, içinde yaşadığımız toplumun, içinde yaşadığımız insanların gönül dünyasını zenginliğinin tezâhürleri olduğunu bilmeniz gerektiğini vurgulamak istiyorum. Bu gönül dünyasından hareket ederek akademiye katkı vermeye çalışan insanlar olma bilinci ile hareket etmemiz gerektiğini düşünüyorum. Şu halde, öğrencilerimiz söz konusu olduğunda, iş hayatına hazırlık, öğretim üyelerimiz söz konusu olduğunda da akademik geleceğimizi temin maksadına matuf tasavvurları aşmamız, bunu gönülümüzden zihnimizden silmemiz ve esas maksadımızın kendi kulluğumuzu gerçekleştirmek, toplumumuzun ahlakî, dinî değerlerine sadık, ilmî manevî irfânî geleneğine sahip çıkan bir toplum olarak yetiştirilmesi için çaba göstermemiz gerektiği hep hatırımızda olmalıdır.

İslâmî ilim geleneğini anlatan kitaplar, ilmin gerçek anlamda hâdî olduğunu, insanı hakikate yönlendirdiğini söylerler. Eğer meşgul olduğumuz şey gerçek anlamda ilim geleneğini inkişaf ettirmek ve oradan bize miras kalan birikimi anlamak, hazmetmek içselleştirmek, kendi akıl, gönül, zihin dünyamızda kritik, analitik bir yaklaşımla değerlendirmek, sonra bugüne söylediğini, bugün için ne ifade ettiğini anlayabilmek gibi bir gaye için çalışırsak zannediyorum ‘ilmin hâdî olduğu’, ‘ilmin insanı hakikate ulaştırdığı’ hakikati bizde de tecelli eder ve dünyevi maksatla girmiş olduğumuz iş sahibi olma, akademik kariyer ve unvan sahibi olma gibi bir yanlışlıktan hâdî olan ilmin elimizden tutması sayesinde, Allah’la izniyle hakikate yelken açmış olma dönüşümümüzü de üzerimizde gerçekleştirmiş oluruz. İnsanın modern hayatta pozitivist dünyada olduğu gibi sadece deneylerle, gözlemlerle, teknoloji ile makinalarla iktifa edebileceği bir algı düzeyinden; sadece akli ilimlerle yetinebileceği bir algı düzeyinden bir adım daha öteye giderek bilimin, akli ilimlerin tecrübî ilimlerin ve irfânî ilimlerin birlikte çok boyutlu olarak değerlendirildiği bir akademi, bir üniversite camiası bir ilahiyat camiası tesis etmediğimiz müddetçe sürekli eksik sürekli nakıs tedrisata devam edeceğiz demektir.

Şu halde, fakültelerimizdeki yapmış olduğumuz eğitim öğretim faaliyetlerinin bu çerçevede çok yönlü olarak hiçbir bilimsel birikimi reddetmeden inkâr etmeden her birikimi kendi mahallinde makamında değerlendirmek suretiyle, toplumun ferdin bütün ihtiyaçlarını ve beklentilerini karşılayacak sadelikte ve yerli yerince değerlendirmek zorundayız. Bugün itibarıyla akademide tamamıyla dışlanmış, yok farz edilmiş irfânî gelenek ve tasavvuf gerçeği gerçek anlamda toplumsal hayatta bu boşluğu doldurmaya başladığı anda ancak bu toplum gönül huzuru, zihin huzuru, akıl huzuru ve sosyolojik anlamda da ictimâî huzuru ancak yakalayabilecektir. O yüzden ben fakültelerimizdeki tasavvuf anabilim dallarının irfânî zenginliğimizin inkişafına katkısında çok önemli bir rolünün olduğunu düşünüyorum. O yüzden İslâmî birikimimizin ve toplumsal beklentilerimizin toluma anlaşılır bir dille, onların anlayacağı bir dille ifade etmesi bakımından sosyal bilimlerin sosyolojinin, psikolojinin, felsefenin çok önemli bir boşluk dolduracağını ve boşluğu doldurduğu anda ancak kabiliyetli insanların, üstün kavrayış düzeyine sahip insanların gönülünde İslâm’ın kalıcı etkili bir yer edinebileceğini düşünüyorum.

İslâmî ilimlerin tedrisi sadece lafzî olarak zâhirî olarak metinler okumak değildir. Herhangi bir seviyede lafzî ve zâhirî anlamda okumak, Hür Mahmut Hocamın ifade ettiği gibi, bugün yüz yüze olduğumuz DAİŞ tehdidinde benzer selefi tehditlerle bizi karşı karşıya bırakacaktır. Kesinlikle Osmanlı ilim geleneğinin özünde ve ruhunda var olan ilmi gelenek, akli gelenek ve irfânî geleneğin birlikte aynı kişi üzerinde tecellî etmesini tahakkuk ettirmek, gerçekleştirmek suretiyle yine bir kadim medeniyet geleneğini ihya etmek mümkün olacaktır. Aksi takdirde biz kendi içimizde akli tarafımızla irfânî tarafımızın, zâhirî tarafımızla bâtinî tarafımızın sürekli kavga ettiği, kendisiyle kavga etmekten etrafındaki yakın çevresiyle eşyle, dostuyla, ahabıyla, yarıyla kavga etmekten başka hiçbir şeyle meşgul olamayız. Bizim bugünün gençleri olarak bugünün ilim ehli insanları olarak “bu benim ilgi alanımıza girmiyor”, “bence buna ihtiyaç yok” diyerek bir şeyi dışlamak şansımız ve tercihimiz söz konusu olamaz.

Öğrencilerimize, Osmanlı ilim geleneğinin her türlü çeşitliliği ve zenginliğinin sağladığı imkânları kullanarak çok iyi bir din eğitimi vermeliyiz. Ancak bu sadece Arapça öğretme anlamında değil, ilahiyat söz konusu olduğunda, bugünün dünyasının neye ihtiyacı varsa onu öğretme esaslı olmalıdır. Bu ihtiyaç İspanyada ise İspanyolca, Almanya’da ise Almanca öğrenerek, ancak dinî ilimleri çok iyi hazmetmiş, çok iyi bir birikim elde etmiş kişi olarak, bu vasıflara sahip bir kişi olarak içinde yaşadığımız topluma ve dünyaya açılmamız lazım. İslâm’ın i’lâsı için varlığa, insanlığa, ümmete

İslâm'ı taşıma mesuliyetiyle, bu maksada matuf olarak dil öğrenir, bu maksatla İslâmî ilimleri kaynağından tahrif edilmemiş, yorumlanıp çarpılmamış, eğilip bükülmemiş bir perspektifle aklî, irfânî, vicdânî ve Ehl-i sünnet düşüncesinin sunduğu şekliyle eğer bir dindarlaşma tasavvuru oluşturabilirsek, sadece ülkemizin değil, dünyanın bize ihtiyacı olduğunu o zaman fark ederiz. O zaman ülkemizi başka anlayışlara, başka toplumlara başka ideolojilere teslim etmeye çalışan insanların yaptıklarının önüne geçebiliriz.

Dolayısıyla ilahiyat tahsili, tekrar vurguluyorum, sadece bir istihdam sahası olarak asla düşünülmemelidir. Bir hizmet sahası, bir kendini adama ve hizmette fena olma sahasıdır. Kendi zatımızı aşip içinde bulunduğumuz topluma, etrafımızdaki insanlara, sadece Müslüman camiaya değil, sadece insanlığa değil, varlığa ilahi nazarla bakma tasavvuru içerisinde bir ilahiyat tahsili tasavvuru geliştirmemiz gerekmektedir. Ben bu işi gerçekleştirme konusunda özellikle örselenmiş, ötelenmiş, ancak akademik bir nesne ve malzeme olarak görülmüş tasavvufi algıların, cemaat tasavvurlarının, irfânî geleneklerin yeniden toplum içerisinde algılanmak suretiyle, akademik bir perspektifle, ancak toplumu kaynaştırıcı kucaklayıcı bir perspektifle, asli fonksiyonunun ve değerinin yeniden iade edilmesi suretiyle bu tasavvurun gerçekleştirilebileceğini düşünüyorum. Dolayısıyla sorunumuz özellikle tasavvuf anabilim dalındaki kardeşlerimizin sorumlulukları çok daha büyük bu anlamda. Önce irfânî geleneğin ihya edilmesi, arkasından bu geleneğin diğer sosyal bilimlerin birikimlerinden istifade edilmek suretiyle topluma ve insanlığa anlatılması mesuliyeti en öncelikli olarak siz tasavvuf ehli kardeşlerimize düşmektedir. Bu anlamda yapılan her türlü çalışmayı ben şahsım olarak desteklediğimi ifade etmem gerekir.

Tasavvuf alanında çalışacak olan kardeşlerimizin sayısının artırılmasına yönelik olarak son birkaç yıl içerisinde çok ciddi adımlar attık. İnşallah bundan sonra da benzer adımlar atılmaya devam edilecektir. Yeter ki göreve gelen kardeşlerimiz bu alanı bir iş, bir akademik istihdam alanı olarak görmesinler. Yeter ki bu kardeşlerimiz bu alanda çalışmış olmanın manevî bir mesuliyet duygusu içerisinde olsunlar. Ben bu düşüncelerimi sizinle paylaştıktan sonra özellikle dikkatinizi bir kere daha ehl-i tasavvuf olarak, temel kaynakların tercümelerinden, makale yayımlayıp, tebliğ sunma cenderesi arasında sıkışıp kalmaktan kurtulup, bir adım daha öteye giderek kendi kaynaklarımıza bizatihi girmek suretiyle, bizatihi kaynaklarımızdan hareketle yozlaştırılmış tasavvuf düşüncesini, gerçek

tasavvufi düşünceyle yeniden teste tabi tutmak suretiyle, hakikatine yeniden döndürmek suretiyle, yorumlarından aslına irca ettirmek suretiyle yeniden canlandırmanızı temenni ediyorum.

Sosyal bilimler birikiminden istifade etme bağlamında konularını, çerçevelerini, literatürünü ve insan kaynağı birikimini Batı düşüncesinin modernist, pozitivist, oryantalist geleneğin şekillendirdiği sosyal bilim ve İslâmî ilimler algısından son derece uzak, son derece dikkatli bir şekilde, her ilim dalının kendi geleneği üzerinden yeniden inşasını sağlamak suretiyle ilimler arası irtibatın, ilimler arası perspektif ortaklığının tesis edildiği, bu tür çabalara yönelik fedakârlıklarda bulunmamızı katkılar vermemizi niyaz ediyorum.

Tekrar bu toplantının hayırlara vesile olmasını yüce Rabbimizden niyaz ediyorum. Hepinize lütfuyla muamele etmesini, Gönül Sultanımız Efendimiz'in (a.s), ilim ehlinin, irfan ehlinin ruhâniyetinin ve manevî desteğinin bizimle beraber olmasını niyaz ediyor, hepinize saygılar sunuyorum. Allah'a emanet olunuz.

Kapanış Konuşması

Prof. Dr. İbrahim Hatiboğlu¹

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Tekrar toplantımızın hayırla ve bereketle sonuçlanmasını Yüce Rabbimizden niyaz ediyorum.

"İslâm'ın şartı beştir, altıncısı haddini bilmektir," demiş atalarımız. Tasavvuf konusuna meraklı bir kişi olarak dinliyorum. Sadece kendim ile alakalı, temsil ettiğim kurul ile alakalı, - doğrusu burada YÖK'ü de temsilen bulunduğum için-, iki üç hususla ilgili çok kısa bilgiler vermek istiyorum.

Türkiye'deki ilahiyat fakültelerinin sayısı meselesi tartışma konusu olmaktan çoktan çıkmıştır. En son bir ay kadar önce Mersin Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi'nin açılış teklifi Yüksek Öğretim Kurulu'ndan oy birliği ile geçti. Geçtiğimiz hafta içerisinde de Çankırı İslâmî İlimler Fakültesi yine oy birliği ile YÖK Genel Kurulu tarafından oy birliği ile kararlaştırılıp, Milli Eğitim Bakanlığı'na sunuldu. Zannediyorum bunlar kısa sürede bakanlar kurulu imzasıyla yayınlanacak ve Türkiye'de Tunceli dışında ilahiyat fakültesi açılmamış il kalmayacak. Bundan sonra daha fazla artma ihtimali yok demektir. Necdet Hocam! Şu halde, endişelenmeye gerek yok, birinci husus bu. Kaldı ki, ilahiyatların açılması, tamamen siyasî ve içtimâî bir karardır, sadece Yüksek Öğretim Kurulu'nun kararı değildir; YÖK'ün yaptığı, gerekli inceleme ve ihtiyaç analizlerini yaptıktan sonra, toplumsal talepleri karşılamaktan ibarettir.

¹ Yükseköğretim Yürütme Kurulu Üyesi. 30.10.2016, Cuma, Karabük Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Konferans Salonu.

Hocalarımızın akademik hassasiyetlerini biz de taşıyoruz. Bütün uzmanlık gerektiren alanlardaki öğretim üyesi yapılandırmasını güçlendirmek için çok değişik imkânlarla öğretim üyesi sayısını artırmak için devletimiz ve Yükseköğretim Kurulu büyük gayret gösteriyor. ÖYP ile alakalı ciddi eleştiriler yöneltti hocamız. Ben bu eleştirilere de katılıyorum, haklı buluyorum. Ama bu eleştirileri de dikkate alarak, geçen sene yüz yirmi araştırma görevlisi mülâkatla İlahiyat/İslami İlimler fakültelerimize kazandırıldı. Ben şu ana kadar, bu kardeşlerimizden şikâyetle bulunan hiçbir rektörü, dekanı veya hocamızı duymadım. Bunun da bilinmesinde fayda var diye düşünüyorum.

Tarih alanında araştırma görevlisi olarak ÖYP ile yerleştirilmiş, konuşma özrü bulunan bir gencimizin kendi kürsülerine gönderildiğinden bahseden bir şikâyet dinlemiştim. Bu ve benzeri şikâyetler, zaten bizim sistemi değiştirmeye yönelik taleplerimizin gerekçeleridir. Yani hakikaten alana ehil olmayan, yeterliliği bulunmayan kişiler, ilgili alana hoca olarak gelebilmektedir. Geçen yıl mülakat uygulaması bu sebeple getirildi. Bu sene de inşallah benzer bir usulle yine öğretim üyesi alınmaya devam edilecektir. YÖK'teki plânlama çalışmaları, öğretim elemanlarının belirli merkezlerde toplanması değil, Anadolu'daki ilahiyat fakültelerine doğru yayılmasıdır. Hâlihazırdaki uygulamalar da buna yöneliktir. Sözgelimi, İstanbul'da bir İlahiyatta aynı anabilim dalında on-on beş öğretim üyesi olacağına, hiç hocası bulunmayan illere öğretim üyesi desteği verilse veya köklü fakültelerdeki öğretim üyelerimiz ikişer dönem buralarda görev üstlenseler acil ihtiyaçlar karşılanır diye düşünüyorum. O zaman da alanın temel bilgilerinden mahrum yetişen gençlerin bulunduğuna yönelik şikâyetler asgariye iner.

Kaldı ki bendeniz, İlahiyat fakültelerinin öğrenci almaya başlayabilmesi için, tasavvuf öğretim üyesinin bulunmasını bir zorunluluk olarak görüyorum. Hadîşçisi, tefsircisi, fıkıhçısı, Arapça hocası, kelim veya mezhepler tarihi hocası olmayan hiçbir fakülteye açılış izni vermesine onay vermiyorum. Ayrıca fakülte bünyesinde bir felsefe ve din bilimleri hocası ya da İslâm tarihi sanatları hocası yoksa oraya da onay verilmesini doğru bulmuyorum. "E peki hocam Tasavvuf hocası olmayan bazı fakültelerde bin tane talebenin ne işi var?" Başlangıçta alınıyor fakülte açılırken, sonra bir ay sonra, arkadaşımız muhtelif destekler bulmak suretiyle Marmara ilahiyata geçiyor, tasavvuf hocası varken hocamız büyük illerden birine geçiyor ve orada hoca kalmıyor. Yani bu tür şeyleri de kontrol edemiyoruz. O yüzden hocalarımız bizi bağışlasınlar. Ama biz sürekli fakültelerdeki öğretim üyesi eksikliklerini takip edip telafisine yönelik gayretler gösteriyoruz. Onu ifade etmek istedim.

Tekrar, fakültelerimize öğretim elemanı temini sürecine dönecek olursam, özellikle bizim mülakatlar vesilesiyle öğretim üyesi kazanma çabamız bir, aday alanı temsil edecek birikime sahip mi, ikincisi alanı temsil edecek dile vakıf mı, literatüre vakıf mı, gerekli alt yapıya vakıf mı bunu tespit etmeye çalışıyoruz.

Bir başka husus yine burada dile getirilmiş olan Ahmet Murat hocamızın ifade ettiği, hakikaten şu an da sayı vermek çok doğru bir şey değil ama çok sayıda diyeyim ben. Eski dönemlerde yüksek lisans tezi olarak hatta doktora tezi olarak yapılmış olan çalışmalar mahzenlerden alınmak suretiyle yeniden yüksek lisans tezi doktora tezi olarak sunulmuş ve bunlarla yüksek lisans doktora unvanları alınmış, doçentlik unvanları alınmış, profesör olunmuş. Dolayısıyla YÖK bu meseleyi müzakere edip, bunun neticesinde mümkünse eskiler de dâhil olmak üzere bütün tezler dijital ortama aktarılacak suretiyle Yükseköğretim Kurulu'nda, PDF suretiyle kullanıma açmak suretiyle, intihalin önüne geçme gibi bir tercihte bulunuldu. Tabi ki bir akademisyen yapmış olduğu bir çalışmayı neşretmek ister. Yapılmış olan çalışma eğer muhtelif yayın hırsızları tarafından -tabirimi maruz görün- yayınlanmışsa bu kötü bir şey. Ama intihal yapılmak suretiyle isim değiştirilerek de yayınlamışsa bu çok daha kötü bir şey. İki yanlışlık yapılmıştır burada. Haksız yere unvan alınmış oluyor. Ben bir tecrübemi anlatayım. Doktora tezim doksan altı yılında Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları birincilik ödülü kazandı. Eserde savunduğum görüşler ve duruşum sebebiyle, ödül alan eserler yayımlandığı halde Türkiye Diyanet Vakfı tarafından benim tezim yayımlanmadı. Daha sonra ayın sebeple İslâm Araştırmaları Merkezi Yayınları arasında da yayımlanmadı. Sultanahmet Kitap Fuarı'nda dolaşırken benim tezimin adına benzer bir kitap gördüm, ayaküstü kitaba hızlıca göz gezdirdim. Neticede, benim tezimin tamamen ismi değiştirilerek popülerleştirilerek yayımlandığını gördüm. Ancak, yazarı ben değildim. Yazar olarak gözükken kişi yayınevini sahibi idi. "Benim tezimi yayınlamışsınız izinsiz olarak" dediğimde, gayet pişkin bir üslup ile, "Siz akademisyenler yazarsınız raflara koyarsınız biz popülerleştiririz halkın istifadesine sunarız" dedi. "İsterseniz size bir nüsha hediye edeyim" dedi ve imzalayıp hediye etti benim tezimi. Kendi kitabım başkası tarafından imzalanmış olarak şu anda elimde var. Yani mübalağa etmiyorum yüzlerce dipnot vardı kitapta benim tezime. Tamamen özetleyip almış ve o şekilde yayımlandı benim tezim. Şimdi kendi adıma yıllar sonra İz Yayıncılık tarafından yayınlanıyor tabi. Ama daha önceden böyle bir şekilde yayınlanmıştı.

Son olarak, akşam yirmi otuz kişi bir müddet oturmuştuk o zaman söyledim ama Necdet hocam bilmiyorum orda var mıydı bu Cemal Nur Sargut Hanım'ın kontrolünde Üsküdar Üniversitesi

bünyesinde kurulmuş olan Tasavvuf Araştırmaları Enstitüsü'nün hikâyesini de duymanızı arzu ederim. Bu enstitünün kurulması için ben ciddi çaba sarf ettim ve destekledim. Yüksek Öğretim Kurulu'nun işleyişini bildiğim için bu sistemin içerisinden “böyle bir enstitü nasıl kurulabilir” diye düşünüp uzun uğraşılardan sonra Tasavvuf Araştırmaları Enstitüsü'nün kurulması mümkün oldu. Normalde araştırma enstitüleri, yüksek lisans ve doktora yapmak üzere açılmıyor, sadece nitelikli bilimsel araştırmalar yapsın diye kuruluyor. Bunu da anlamak için önce Uygulama ve Araştırma Merkezleri adı altında talep gerçekleştiriliyor, uzun yıllar süren faaliyetlerine bakılarak, bir enstitü bünyesinde yola devam etmesi konusunda bir kanaat hâsıl olursa enstitüye dönüştürülmüş oluyor. Bir hevesle kurulmuş binlerce Uygulama ve Araştırma Merkezi hâlihazırda mevcut muhtelif üniversitelerde. Kendisini ispatlamış kurumların nitelikli yayın yapmasını arzuladığımız için bu tür geçiş süreçlerini önemsiyoruz. Üsküdar Üniversitesi bünyesinde kurulan Tasavvuf Araştırmaları Enstitüsü'nün de gerçekten entelektüel anlamda, tasavvuf düşüncesini geliştirme anlamında Türkiye'ye katkı verir beklentisiyle kurulmasına katkı verdim.

Esasen, nitelikli yayın yapmak kastıyla kurulan bu enstitünün yetkilileriyle birkaç kez YÖK'te görüştim. Enstitü bünyesinde yüksek lisans doktora yaptırmak istediklerini söylediklerinde de İlahiyat Fakültesi'nde bulunan bir anabilim dalı adıyla bunun mümkün olmayacağını, zira orada aynı adla zaten lisans üstü eğitimin devam ettiğini, ancak Tasavvuf Kültürü ve Edebiyatı adı altında bir yüksek lisans programı açılabileceğini söyledim. Onlar da bana burada bulunan veya bulunmayan çok sayıda hocamızın ismini getirerek “kendileriyle konuştuk, bunlar bizde kadrolu hoca olarak, bu programı yürütecek olan kişiler olarak yer alacaklar” dediler. Ve ben de Tasavvuf Kültürü ve Edebiyatı Yüksek lisans Programının açılması için gerekli desteği vererek bizim sistemin içerisinden geçip tartışılıp kurulmasını yürütme kurulu kararıyla sağladım.

Hem hikâyeyi bilin diye anlatıyorum hem de Necdet Hocamı düzeltmek maksatlı olarak söylüyorum bize gelen teklif tezli yüksek lisans programı şeklinde idi. Ve biz yürütme kurulundan da bu kararı tezli yüksek lisans kararı vermek şeklinde müzakere ederken, başkan bey birkaç gün sonra, hafta başında pazartesi gün eğitim öğretim daire başkanlığına talimat verdi. Üniversiteye yazı gönderin. Geçtiğimiz hafta alınan karar sehven “tezli” diye geçmiş, “tezsiz yüksek lisans programıdır” diye yazı gönderin dedi ve biz oraya yazı gönderdik. Dolayısıyla duyum şeklinde kendilerine kuruldu müjdesi verilen bu yüksek lisans programının resmi yazıyla tezsiz şekilde iletildiği bir durumla karşı karşıya geldiler. Burada tabi benim arzu ettiğim, İstanbul potansiyel itibarı ile bir

Tasavvuf Araştırmaları Enstitüsü'nü kaldırır, talep de çok fazladır. Necdet Beyin ifadesi ile ‘askılı kardeşlerimizden’ çok sayıda tasavvufa ilgi duyan insan var toplumda. Bunlar da bir şekilde tasavvufi kaynaklardan beslenir düşüncesiyle böyle bir enstitünün kurulmasının doğru olacağı kanaatini ben taşıyorum hala daha.

Fakat şu andaki durum Necdet Bey'in anladığı gibi değil. Tezsiz yüksek lisans demek, – tabi ki şu anda tezsiz yüksek lisans programı tasavvuf araştırmalarında açıktır- Necdet Bey de dâhil, Ahmet Murat Özalp hocam da dâhil, Semih Bey de dâhil birtakım hocalarımızın orada gelip ders verdikleri, meraklılarının da gelip dinledikleri bir seminerler dizisinden ibarettir. Bunun ötesinde başka hiçbir akademik değeri yoktur. Akademik anlamda veya YÖK nezdinde burada okuyan insanlar yüksek lisans yapmış sayılmamaktadır. Bu insanların orada tezsiz yüksek lisans yaptık diyerek doktora müracaat hakları yoktur. O insanların tezsiz yüksek lisans yaptık diye araştırma görevlisi olarak müracaat hakları yoktur. Bunlar meraklısını bilgilendirme kabilinden biraz da popüler seminer etkinlikleri kabilinden etkinliklerdir. Meraklıları bu tedris halkalarına iştirak edip, buradaki hocalarımızı dinleyebilirler. Bu konunun bilinmesi gerekiyor.

Şunun da bilinmesini isterim; son iki yılın, M. A. Yekta Saraç başkanlığındaki YÖK'ü bu tür tezsiz, bütünsel, ortak gibi adlarla yapılan yüksek lisans ve doktora programlarını destekleyip geliştirmemektedir. Bu tür programların büyük ölçüde ticari gayelerle açıldığı, uzaktan eğitim, uçan hoca, sanal ders gibi kağıt üzerinde eğitim-öğretimin yürütüldüğü çalışmalar olduğu görüldü. Ama mevcut durumda da insanların taleplerini karşılamak anlamında da bu tür kararlar da veriliyor. Fakat endişeye gerek yok. Biz çok sayıda üniversite kurmakla yükümlüyüz. Siz hocalarımız da çok sayıda akademisyen yetiştirmekle yükümlüsünüz. Özellikle ben sabahtan beri burada sunumları dikkatli şekilde izliyorum. Sadece öğrencilerimize ortalama tasavvuf bilgisini lisans düzeyinde aktarmakla değil, entelektüel düzeyde tasavvuf bilgisini üretmek, derinlikli hale getirmek, hatta son oturumdan ve konuşmalardan da hareketle, daha büyük bir cesaretle söyleyebilirim ki, popüler düzeyde doğru bilgileri aktarmak da bizim sorumluluğumuzdadır.

Ben en azından Yükseköğretim Kurulu'ndaki görevim devam ettiği sürece, tasavvuf alanının genişlemesine, derinleşmesine, akademik vizyondaki perspektifin büyümesine, öğretim üyesi sayısının artmasına yönelik ciddi katkılar sağlamaya devam edeceğim Allah izin verirse. Ama sizin de çok sayıda öğretim üyesini, genç kardeşimizi bu alana yönlendirerek Anadolu'nun en ücra köşelerine kadar nitelikli kardeşlerimizin oralarda sadece tasavvuf tarihi araştırmaları anlamında değil, sadece

entelektüel düzeyde tasavvuf alanında üretim yapmak değil, uluslararası yayınlara, nitelikli yayınlara varıncaya kadar çok yönlü çalışmalar yapacak şekilde, hizmet sunmanız sizin de temel sorumluluğunuzdur diye düşünüyorum.

Son olarak, tasavvufla alakalı mevcut durumdan, akademik üretimin memnuniyet verici olduğunu düşündüğümü ifade etmek istiyorum, tekrar hepinize saygılar sunuyorum. Bu toplantının hayırlar getirmesini, bereketler getirmesini niyaz ediyorum.

Uluslararası nitelikli çalışmaların, öteki dillerde yayınlanmasının çok acil bir zorunluluk olduğunu da ifade etmek istiyorum. Yayıncılık tecrübesiyle alakalı söyleyeceğim çok şey olabilir. Zira ben de on beş yıldır farklı dillerde makaleler de yayımlayan *Hadis Tetkikleri Dergisi* (İstanbul 2002-) adıyla bir hadis ihtisas dergisinin editörlüğünü yapıyorum. Tasavvuf konusuna dair diğer hususları siz ehline havale ederek tekrar saygılarımı sunuyorum.

Allah'a emanet olun.